

Certificering en de kosten

Wat kost de certificering?

maart 2022

Certificering in de archeologie: bevindingen van de Inspectie

Sinds de invoering van de Erfgoedwet in 2016 houdt de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed toezicht op de werking van het certificeringstelsel voor het doen van opgravingen.

Deze factsheet maakt deel uit van een reeks analyses waarin de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed haar bevindingen presenteert over de eerste vier jaar van de certificering (2016-2020).

In iedere factsheet komt een aspect van het stelsel aan de orde.

Tot 2016 werkten uitvoerders van archeologische opgravingen op grond van een opgravingsvergunning. Daaraan waren geen kosten verbonden. De invoering van verplichte certificering met de komst van de Erfgoedwet brengt voor de uitvoerders wel kosten met zich mee. Primair gaat het hierbij om de uren die de certificerende instelling (CI) in rekening brengt voor de toetsingen. Secundair zijn ook de uren die medewerkers besteden aan het onderhoud van het kwaliteitssysteem een kostenpost. Wat valt er te zeggen over de omvang daarvan?

Commerciële markt

De Erfgoedwet schrijft voor dat uitvoerders van opgravingen moeten beschikken over een certificaat. Een certificaat kan alleen worden verstrekt door een commercieel bedrijf, de CI. De uitvoerder betaalt voor verkrijging van het certificaat, en voor het behouden daarvan. Het jaarlijkse bezoek waarbij de CI kijkt of de certificaathouder nog aan de eisen voldoet, wordt in rekening gebracht. Ook kan het voorkomen dat de CI een afwijking constateert die binnen een bepaalde termijn gecorrigeerd moet zijn. Ter controle zal de CI dan een – door de certificaathouder betaald – extra bezoek brengen. Dit zijn allemaal primaire kosten.

Daarnaast maakt een uitvoerder intern kosten ten behoeve van het behouden van het certificaat. Daarbij kan worden gedacht aan de uren voor een kwaliteitscoördinator, intern kwaliteitsoverleg, of het houden van interne audits. Dit zijn de secundaire kosten voor certificering.

De Inspectie monitort de kosten: de Erfgoedwet voorziet namelijk in de mogelijkheid om regels te stellen aan de tarieven van CI's, mocht blijken dat de kosten voor certificering onevenredig op de archeologische markt drukken.¹

Primaire kosten

In de monitor van de Inspectie is de uitvoerders gevraagd hoe hoog de kosten waren die door de CI in rekening zijn gebracht voor de verkrijging en/of instandhouding van het certificaat in 2019.

De primaire kosten blijken onderling te verschillen: het laagst genoemde bedrag was EUR 750, het hoogste 20.000.² Gemiddeld bedroegen de kosten EUR 4.913 per certificaathouder. Zoals ook uit de grafiek (rechts) blijkt, betaalde bijna driekwart van de uitvoerders minder dan EUR 5.000, en bijna de helft minder dan EUR 4.000.

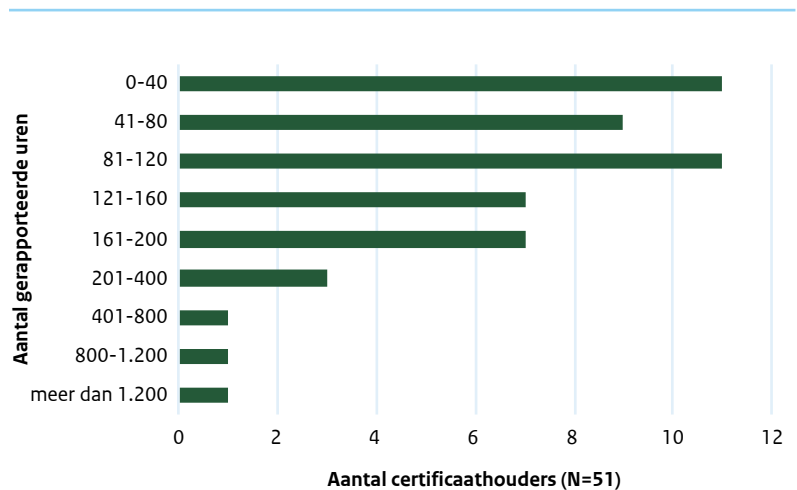
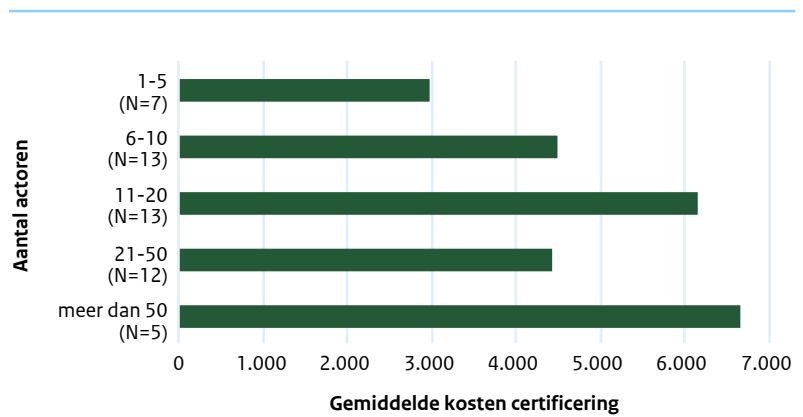
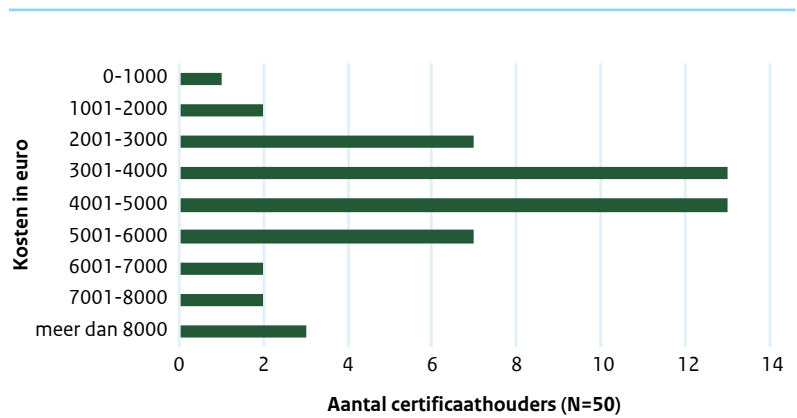
De Inspectie heeft gekeken of het aantal actoren van invloed is op de kosten. De CI's moeten namelijk van iedere actor de werkzaamheden eens in de vier jaar controleren. Meer actoren kan daardoor leiden tot meer toetsingsuren, en daarmee hogere kosten. Uit de tweede grafiek (rechts) blijkt dat het aantal actoren inderdaad van enige invloed is.

Secundaire kosten

Om inzicht te krijgen in de secundaire kosten is in de monitor ook gevraagd hoeveel uren in 2019 bij benadering besteed zijn aan werkzaamheden ten behoeve van de gecertificeerde status.

Ook hier zijn grote uitschieters naar boven en beneden: het laagste aantal gerapporteerde uren is 16, het hoogste 2500. Gemiddeld besteden uitvoerders 191 uur aan het onderhoud van het certificaat.

Maar zoals uit de derde grafiek (rechts) blijkt, zegt driekwart van de uitvoerders minder dan 160 uur nodig gehad te hebben, en meer dan de helft minder dan 120 uur.

¹ EW art.5.5 onder f.

² Een van de uitvoerders wilde de kosten niet delen, en heeft 0 ingevuld.

Ook voor het aantal uren dat aan het onderhoud van het kwaliteitssysteem wordt besteed kan de omvang van de organisatie er toe doen. Net als voor de primaire kosten geldt dat er inderdaad enige invloed te zien is (grafiek rechts).

Concluderend

De monitor heeft enig inzicht geleverd in de primaire en secundaire kosten van de certificering. Of deze kosten buitenproportioneel op de bedrijfsresultaten drukken kan niet worden beoordeeld. Daarvoor zouden de kosten moeten worden afgezet tegen de jaarlijkse omzetten of de resultaten.

De Inspectie beschikt niet over deze gegevens.

In de monitor over 2013-2014 die door de Inspectie bij vergunninghouders is uitgezet, is wel naar omzetgegevens gevraagd. Dit bleek echter op weerstanden bij sommige bevroagden te stuiten, en daardoor onbetrouwbare gegevens op te leveren. Vandaar dat deze vraag in de monitor 2019 niet meer is gesteld.

Wel kan geconcludeerd worden dat vooral organisaties in de middenmoot, met 10-20 actoren, verhoudingsgewijs meer tijd en geld kwijt zijn aan onderhoud van het certificaat dan hele kleine, of grotere organisaties. De Inspectie heeft hier (nog) geen verklaring voor.

